

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

PROGRAME ȘCOLARE

LIMBA ȘI LITERATURA UCRAINEANĂ MATERNĂ

CLASELE a V-a – a VIII-a

Aprobate prin ordin al ministrului

Nr. 5097/09.09.2009

București, 2009

NOTĂ DE PREZENTARE

Scopul studierii limbii ucrainene în perioada școlarității obligatorii este acela de a forma un tânăr cu o cultură comunicațională și literară de bază, capabil să înțeleagă lumea, să comunice și să interacționeze cu semenii, să-și utilizeze în mod eficient și creativ capacitățile proprii pentru rezolvarea unor probleme concrete din viața cotidiană, să poată continua în orice fază a existenței sale procesul de învățare, să fie sensibil la frumosul din natură și la cel creat de om.

Curriculum-ul școlar pentru limba ucraineană – limbă maternă – pentru clasele a V-a – VIII-a, a fost elaborat în cadrul unei paradigme a disciplinei la nivel gimnazial, avându-se în vedere următoarele:

1. Modelul comunicativ-funcțional adecvat specificului acestui obiect de studiu, accentuarea laturii formative a învățării, respectarea particularităților de vârstă, având ca scop formarea unor elevi capabili să se raporteze la cultură în mod autonom, creativ și critic.
2. Competențele generale ale disciplinei la nivel gimnazial, pornind de la finalitățile nivelului de învățământ anterior, în continuitatea celor din ciclul primar, vizează dezvoltarea abilității de a recepta și de a produce diferite texte orale respectiv scrise valorificând cunoștințele și deprinderile din domeniul foneticii și fonologiei, lexicologiei, morfologiei și sintaxei, stilisticii, ortografiei și ortoepiei, dialectologiei, al contactelor lingvistice și bilingvismului; însușirea și practicarea unor strategii de comunicare fundamentale, ce vor putea constitui baza de pornire în ciclul liceal.
3. Conținuturile sunt proiectate în funcție de paradigma adoptată, derivate fiind din competențele generale, respectiv din competențele specifice.
4. Aportul specialiștilor (profesori, autori de manuale și de auxiliare școlare etc.) și al elevilor la studierea disciplinei, punându-se la îndemâna celor vizați un cadru flexibil de organizare a muncii la clasă. Lăsând o marjă însemnată de libertate în privința alegerii textelor de studiat, a integrării modulelor de conținuturi și a proiectării parcursului didactic, cei vizați (profesorii, autorii de manuale etc.) pot găsi modalități optime pentru realizarea competențelor propuse, de a adapta studiul limbii, literaturii și culturii ucrainene în general și a culturii ucrainenilor din România în particular, la condițiile clasei și ale individualității elevilor.

COMPETENȚE GENERALE

1. Receptarea mesajului oral
2. Exprimarea orală
3. Receptarea mesajului scris
4. Exprimarea scrisă
5. Reprezentarea culturală specifică

VALORI ȘI ATITUDINI

- Cultivarea interesului pentru lectură și a plăcerii de a citi, a gustului estetic în domeniul literaturii
- Stimularea gândirii autonome, reflexive și critice în raport cu diversele mesaje receptate
- Formarea unor reprezentări privind valorile majore ale literaturii ucrainene
- Cultivarea unei atitudini pozitive față de comunicare și a încrederii în propriile abilități de comunicare
- Abordarea flexibilă și tolerantă a opiniilor celorlalți
- Cultivarea unei atitudini pozitive față de limba maternă și recunoașterea rolului acesteia pentru dezvoltarea personală și îmbogățirea orizontului cultural
- Dezvoltarea interesului față de comunicarea interculturală

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1.Receptare a mesajului oral

Competențe specifice	Conținuturi
1.1 identificarea informațiilor esențiale dintr-un mesaj oral	Comunicare orală. Situția de comunicare
1.2 sesizarea, în timpul ascultării, a unității lexicale necunoscute	Fonetica Pronunțarea și scrierea cuvintelor cu semnul moale, apostrof și cu “bo” , “io”, cât și a celor iotate. Exerciții de scriere. Noțiuni generale de folosire a apostrofului. Dublarea consoanelor. Pronunțarea și scrierea corectă a vocalelor “e” deschis și “e “închis.
1.3 sesizarea corectitudinii unui enunț, din punct de vedere al normelor fonetice ale limbii literare	Comunicare orală Dialogul. Construcția dialogului. Convorbirea telefonică.
1.4 manifestarea interesului pentru vorbirea partenerului	Formule de salut, de prezentare, de identificare, de permisiune, de solicitare.Semnalele verbale și nonverbale de inițiere a unui dialog. Conversația.

2. Exprimarea orală

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. exprimarea succintă a unui punct de vedere pe o temă cunoscută	Părțile componente ale compunerii. Alcătuirea compunerii / la alegere. Semnele de punctuație. Vorbirea directă și indirectă. Transformarea dialogului în vorbire indirectă. Rezumatul. Compuneri speciale(scrisoarea).
2.2 construirea propozițiilor și frazelor corecte din punct de vedere gramatical	. Lexicul .Sensul lexical al cuvântului. Cuvinte cu un singur sens și cu mai multe sensuri.

2.3	utilizarea relațiilor de sinonimie și antonimie în organizarea mesajului oral	. Sinonime . Antonime. Formarea cuvintelor. Invățarea corectă a cuvintelor. Substantivul. Substantivele comune. Substantivele proprii. Genul. Numărul. Exerciții aplicative exerciții de integrare a cuvintelor în serii sinonimice și antonimice
2.4	adaptarea vorbirea la parteneri și la situația de comunicare	Adjectivul. Noțiuni generale exerciții de rostire corectă a unor cuvinte și sintagme cu dificultăți în privința accentuării

3. Receptare a mesajului scris

Competențe specifice	Conținuturi
3.1 identificarea ideilor principale după citirea globală a unui text	Pronumele. Pronumele personale. 3.4.5. Numeralul. Noțiuni generale. recunoașterea lor în text
3.2 identificarea elementelor de verificare	Verbul. Persoana. Timpul verbelor. Exerciții aplicative.
3.3 identificarea elementelor și expresiilor noi în text	Identificare a unor expresii noi într-un text citit Folosirea dicționarelor, a ghidurilor de conversație, a glosarelor
3.4 sesizarea corectitudinii utilizării categoriilor gramaticale învățate	Sintaxa Exerciții recapitulative. Propoziția. Tipuri de propoziții. Propoziții simple și dezvoltate. Propoziții interogative, exclamative. Părțile principale de propoziție. Propoziția dezvoltată. Predicatul. Subiectul.
3.5 citirea corectă, fluentă și expresivă a unui text	Părți secundare ale propoziției. Semnele de punctuație. Vorbirea directă și indirectă. Transformarea dialogului în vorbire indirectă. Rezumatul Căutarea de informații despre autorii ale căror texte sunt studiate la clasă/ citite acasă (în dicționare de scriitori, pe internet etc.)

4. Exprimarea scrisă

Competențe specifice	Conținuturi
4.1 redactarea unor lucrări scurte pe o anumită temă, urmărind un plan dat	Legătura dintre scriere și vorbire Procesul scrierii și contextul vorbirii legate. Organizarea textului scris. .Părțile componente ale compunerii. Alcătuirea compunerii / la alegere Opera literară. Povestirea. Descrierea. Dialogul. Lirica.
4.2 utilizarea în redactare sinonimelor, antonimelor	Texte literare și nonliterare: populare, biblice. Tipuri de opere: cântecul, povestirea, peisajul, povestea, fabula, amintirea
4.3 extragerea ideilor principale dintr-un text	Elemente de prozodie: versul, strofa, rima
4.4 alcătuirea enunțurilor după o schemă dată	Genuri și specii nonliterare: educative, informative, distractive, literatura științifico-educativă
4.5 executarea în scris a instrucțiunilor/sarcinilor de lucru pentru recunoașterea categoriei morfologice a cuvintelor	Completarea propozițiilor și exerciții de substituție la nivelul propoziției

5. Reprezentări culturale specifice

	COMPETENȚE SPECIFICE	CONȚINUTURI
5.1	identificarea elementelor de cultură și civilizație specifice etniei (sărbători laice și religioase)	Cartea – obiect cultural. Titlul, autorul, tabla de materii, așezarea în pagină, volumul, coperta, supracoperta, biblioteca
5.2	recunoașterea diversității aspectelor culturale ale etniei (port, țeșături)	Teoria literară Literatura: beletristic; relația dintre literatură și realitate. Opera literară. Textul și opera literară. -
5.3	recunoașterea personalităților culturii proprii etniei	Figuri de stil: repetiție, epitet, comparație, personificare, mijloace caracteristice creației populare (formule, grajdare, repetiție).

1.Lectura

1.1.Cartea – obiect cultural.

1.2.Teoria literaturii.

1.2.1.Opera literară.Povestirea.Descrierea.Dialogul.Lirica.

1.3.Textul.

1.3.1.Texte literare și nonliterare:populare, biblice.

1.3.2.Tipuri de opere: cântecul, povestirea, peisajul, povestea, fabula,amintirea.

Teme și texte propuse:

A.Din înțelepciunea poporului

-povești:”Pan Kotkyi”, “Batjkivsky porady”, “Pro pravdu I kryvdu”;

-legende și povestiri populare: - la alegere

-cântecul popular: ”Rody nas krasnyj”, “Ne scebyce solovejku” sau altele.

-proverbe, zicători și ghicitori (la alegere)

B.Crăciunul – colinde: “Scedrij vecir”, “U Vefleiemî novyna”, etc

C.Totdeauna fă binele! – fabula: Leonid Hlibov: “Vovk I kit”, “Vovk ta telia”.

D.Cartea ne blagoslovește – I.Franko “Malej Myron”

E.Intâmplări din copilărie – Olexandr Dovjenko “Po morcvu”; Taras Sevcenko “Pro sebe”.

F.Neamul și limba mea maternă: Stepan Rudanskyi “Testament”; I.Franko “Te mij rid ...”, “Nasi predky” (proza)

G.Copilul și mama – Taras Sevcenko “Dolia”; Lesea Ucrainka “Kolescova”,; Myhailo Kotiubynskyj “Harytea”.

H. Marile fapte ale celor mici – din literatura universală: Victor Hugo “Gavroche”, Mark Twain “Ciudovyj maliar”.

I.Patria mea – ținut natal – din literatura ucraineană contemporană din România: Ștefan Tcaciuc, Ivan Covaci, etc

Texte nonliterare: anunțuri, explicații din dicționare, reclame jocuri, etc.

Lectura suplimentară: V. Suhomlenskyi “Iabluko I svitanok”, “Sioma docjka”; M.Rylskyj “Kym hoces buty hlopcyku?”.

NOTĂ: La fiecare temă se alege textul integral sau un fragment al acestuia, la fiecare tip de operă, pentru consolidarea celor învățate. La acestea se adaugă și textele nonliterare. Se va evita suprîncărcarea. Operele literare vor fi citite individual de elevi. Lista dată este orientativă pentru autorii de manuale, ceea ce ofera posibilitatea ca aceștia să aleagă și alte texte care să corespundă valoric, estetic și formativ.

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Receptare a mesajului oral

Competențe specifice	Conținuturi
1.1 distingerea între informațiile esențiale și cele de detaliu, continute într-un mesaj oral.	Practica rațională și funcțională a limbii: Comunicare orală Dialogul. Construcția dialogului. Convorbirea telefonică.
1.2 deducerea din context a sensului unei unitati lexicale necunoscute/ noi	Utilizarea dicționarelor: dicționar ortografic, dicționar explicativ
1.3 recunoașterea, în timpul ascultării, a abaterilor de la normele fonetice și gramaticale ale limbii materne	Fonetica .Ortoepie și ortografie. .Sunetele limbii. Alfabet. Silaba. Reguli de despărțire a cuvintelor în silabe. Accentul. Pronunțarea și scrierea cuvintelor cu semnul moale, apostrof și cu “bo” , “io”, cât și a celor iotate. Exerciții de scriere. Noțiuni generale de folosire a apostrofului. Dublarea consoanelor. Pronunțarea și scrierea corectă a vocalelor “e” deschis și “e” închis.
1.4 recunoașterea intențiilor de comunicare exprimate prin mijloacele lingvistice (augmentative, diminutive)	Elemente de construcție a comunicării / gramatica. Lexicul .Sensul lexical al cuvântului. Cuvinte cu un singur sens și cu mai multe sensuri. Sinonime . Antonime. .Formarea cuvintelor. Invățarea corectă a cuvintelor.
1.5 receptarea adecvată a formulelor de inițiere, de menținere și de încheiere a unui dialog	Substantivul. Substantive comune. Substantive proprii. Substantive compuse. Genul. Numărul. Cazul. Ortografie. Exerciții. .Adjectivul. Tipurile adjectivului. Exerciții.

2. Exprimarea orală

Competențe specifice	Conținuturi
----------------------	-------------

2.1	susținerea cu argumente a opiniei pe o tema cunoscuta	Pronumele Pronume posesive și demonstrative. Exerciții Verbul. Infinitivul . Modurile si aspectele verbale. Ortografie.
2.2	utilizarea corectă a categoriile gramaticale învățate, în diverse tipuri de propoziții	Construirea corectă a propozițiilor simple și dezvoltate; Construire a unor fraze prin utilizarea corectă a coordonării și a subordonării;
2.3	folosirea in contexte adecvate a sensurilor conotative ale unităților lexicale	Dialogul si monologul . .Convorbirea telefonică. .Structura unui text oral Comunicare orală
2.4	stabilirea relatiilor directe de dialog cu diverse categorii de persoane	Dialogul. Construcția dialogului. Convorbirea telefonică.

3. Receptare a mesajului scris

Competențe specifice	Conținuturi	
3.1	extragerea planului de idei dezvoltat al unui text	Organizarea unui text: anunț, mesaj. Rezumat, descriere, portret.
3.2	identificarea procedeeleor de caracterizare a personajelor	Tipurile de propoziții: propoziții simple și dezvoltate exerciții identificare a procedeeleor de caracterizare a personajelor; exercitii de sesizare a rolului dialogului in caracterizarea personajelor
3.3	recunoașterea într-un text a modurilor de expunere	Sintaxa Subiectul si predicatul. Părțile secundare de propoziție. Tipurile de propoziții: propoziții simple și dezvoltate exerciții de identificare a momentelor subiectului intr-o naratiune; exercitii de sesizare a rolului dialogului si al descrierii intr-o naratiune;
3.4	sesizarea organizării morfologice și sintactice a textului citit	Identificarea categoriilor morfologice si sintactice, avand rolul in structurarea textului literar

4. Exprimarea scrisă

Competențe specifice	Conținuturi	
4.1	redactarea unor texte cu diverse destinații (scrisori, cereri, invitatii, carti postale, telegrame)	Numeralul. Tipurile numeralului. Redactare a unor texte utilitare; exercitii de rezumare si de povestire a unor texte narative
4.2	utilizarea in redactare de omonime	Sintaxa Subiectul.

4.3	producerea unui text prin dezvoltarea unui plan simplu de idei	Sintaxa Predicatul.
4.4.	producerea în scris a propozițiilor după o schemă dată	Reguli de folosire a semnelor moale și a apostrofului
4.5.	construirea de propoziții cu anumite categorii gramaticale indicate	Părțile secundare de propoziție. .Tipurile de propoziții: propoziții simple și dezvoltate

5. Reprezentari culturale specifice

Competențe specifice	Conținuturi	
5.1	identificarea elementelor de cultură și civilizație specifice etniei (tradiții culte și populare)	.Lectura Teoria literaturii: opera poetică și opera în proză. Structura operei literare. Povestirea. Subiectul operei. Descrierea. Dialogul
5.2	recunoașterea diversității aspectelor culturale ale etniei (meșteșuguri)	Mijloace artistice: epitetul, comparația. Versificație – strofă.
5.3	recunoașterea contribuția personalităților la dezvoltarea propriei culturi	Textele literare și nonliterare: populare, religioase, de autori și texte utilitare

1.Lectura

1.1. Teoria literaturii: opera poetică și opera în proză. Structura operei literare. Povestirea. Subiectul operei. Descrierea. Dialogul. Mijloace artistice: epitetul, comparația. Versificație – strofă.

1.2. Textul

1.2.1. Textele literare și nonliterare : populare, religioase, de autori și texte utilitare.

Teme și texte sugerate:

A.Slava căzăască nu poate fi uitată! – opera lirică: “Ihav kozak za Dunaj”, “Ihav kozak na vijnonjku”.

B.Să ne bucurăm, copii!- texte nonliterare, distractive: glume, anecdote, basme: “Nazvanei Batjko”, “Kalytocika”.

C.Munca ne va face oameni – fabula: Iurij Fedkovici “Hrevko I Sevko”; Leonid Hlibov “Muha I Bdjola”.

D. Să-l slăvim pe Dumnezeu, să slăvim viața, oamenii! – colinde: “Nebo I zemlja”, “Iordan vodu rozlevaie”.Urături.Heikanja. Sijanja.

E. Natura și noi – opere lirice: Lesea Ucrainka “Tysa morsjka”; Pavlo Tecena “Chor lisovyh dzvinocjkiv”; V. Sosiura “Ljublju vesnu” (la alegere)

F. Primii pași în viață – opere epice. Myhailo Kotiubynskyi “Malenkyj hrisnek”; I. Franko “Hreteva skiljna nauka” (la alegere); Taras Sevcenko “I zolotoi i dorohoi “ (poezie).

G.Raiul pământesc – descriere (peisaj): Panas Myrnyj “Morozenko”.

H.Literatura contemporană ucraineană / autori ucraineni din România și diasporă (la alegere).

I. Iubiți povețele! – literatura biblică. Înțeleptul Solomon “Batjkova zapovidj”, “Ljubiti povcianja”.

Texte nonliterare: știri , afișe, rebusuri, jocuri, texte publicitare etc.

La lectura suplimentară se pot include textele recomandate, care nu au fost alese pentru lectura obligatorie. De asemenea, este recomandat și din literatura universală: H. Sinkiewici “Ianko muzykant”, Edmondo de Amicis “Cuore”.

NOTĂ: *La fiecare temă se alege textul integral sau un fragment al acestuia, la fiecare tip de operă, pentru consolidarea celor învățate. La acestea se adaugă și textele nonliterare. Se va evita supraîncărcarea. Operele literare vor fi citite individual de elevi. Lista dată este orientativă pentru autorii de manuale, ceea ce oferă posibilitatea ca aceștia să aleagă și alte texte care să corespundă valoric, estetic și formativ.*

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Receptare a mesajului oral

Competențe specifice	Conținuturi
1.1 înțelegerea semnificației generale a unui mesaj oral	Tipuri de texte: colomeica, cântec popular, povestirea, schița, descrierea, imnul etc.
1.2 sesizarea modalităților de organizare a secvențelor textuale ale unui mesaj oral	Substantivul (recapitulare) Funcția sintactică.
1.3 integrarea categoriilor semantice în structuri lexicale proprii	Fonetica Evitarea greșelilor de pronunțare în limba ucraineană contemporană. Pronunțarea numelor proprii străine. Texte literare, populare, biblice și nonliterare
1.4 sesizarea abaterilor de la normele limbii literare într-un mesaj ascultat	Recapitularea noțiunilor de limbă din anul trecut. Noțiuni de fonetică (actualizarea), cuvântul, silaba, sunetul, exerciții de identificare a formei corecte a cuvintelor; exerciții de sesizare a dezacordurilor gramaticale; exerciții de sesizare a construcțiilor pleonastice
1.5 identificarea elementelor de cultură și civilizație a limbii materne în diferite texte literare audiate	Lexicul Structura vocabularului. Sensul cuvintelor (de bază, secundar, figurat). Cuvinte polisemantice. Cuvinte în context. Sinonimele. Omonimele. Antonimele (recapitulare)

2. Exprimarea orală

Competențe specifice	Conținuturi
2.1 asigurarea coerenței ideilor exprimate într-un mesaj oral	- Comunicare orală. Organizarea dialogului, monologului. Înlănțuirea elementelor verbale și nonverbale exerciții de formulare a ideii principale și a detaliilor aferente; exerciții de relaționare a ideilor principale cu ideile secundare; exerciții de construire a unor texte de tip narativ, descriptiv și informativ; exerciții de rezumare a unui text
2.2 valorificarea categoriilor semantice învățate, în contexte diferite	Înlănțuirea elementelor verbale și nonverbale.

Competențe specifice	Conținuturi
2.3 respectarea normelelor morfosintactice în propoziții și în fraze	<p>Sintaxa.</p> <p><i>Text</i> (fraze, propoziții, cuvinte, sintagme).</p> <p><i>Tipuri de propoziții</i> (enuțiative, interogative, exclamative) etc.</p> <p><i>Sintaxa propoziției:</i></p> <p><i>Predicatul</i> (predicat verbal simplu, predicat verbal compus, predicat nominal)</p> <p><i>Subiectul</i> (subiect simplu, subiect multiplu)</p> <p><i>Complementul direct și indirect. Atributul. Celementele circumstanțiale</i> (de loc, de timp, de mod).</p>
2.4 adaptarea vorbirii la situațiile speciale sau neprevăzute de dialog sau monolog	Organizarea dialogului, monologului. Înlănțuirea elementelor verbale și nonverbale -
2.5 manifestarea spiritului de cooperare în interacțiunile de grup	Interlocutorul. Dialog, opinii personale.

3. Receptare a mesajului scris

Competențe specifice	Conținuturi
3.1 citirea unei varietăți de texte literare sau nonliterare, demonstrând înțelegerea sensului acestora	<p>Texte literare, populare, biblice, nonliterare.</p> <p>Scrierea funcțională (fisa de bibliotecă, fisa de lectură). Comentarea unor secvențe ale operei, ale titlurilor, caracterizări de personaje.</p> <p>Comunicare scrisă. Organizarea textului pe o temă dată (descriere, narațiune, portret). Tehnica redactării textului ales.</p>
3.2 recunoașterea modalităților specifice de organizare a textului epic și a procedeele de expresivitate în textul liric	Organizarea textului (descriere, narațiune, portret). Mijloace artistice: repetiția, metafora, personificarea, epitet. Versul. Rima.
3.3 sesizarea corectitudinii și valoarea expresivă a categoriilor gramaticale și lexicale învățate, într-un text citit	Cuvântul și contextul. Sensul propriu și figurat al cuvintelor.
3.4 stabilirea relațiilor dintre titlu și conținut	Comentarea unor secvențe ale operei, ale titlurilor, caracterizări de personaje.

4. Exprimarea scrisă

Competențe specifice	Conținuturi
4.1 exprimarea în scris, de opinii și atitudini	Redactarea unor descrieri. Motivații personale.

Competențe specifice	Conținuturi
4.2 utilizarea corectă și nuanțată a categoriilor semantice învățate	Structura vocabularului. Sinonime, omonime, antonime. Cuvinte în context. Cuvinte polisemantice.
4.3 organizarea secvențelor textuale în funcție de o cerință specifică	Comentarea în scris a unor secvențe ale operei, ale titlurilor. Caracterizări de personaje.
4.4 utilizarea corectă a flexiunii nominale și verbală în textul scris, utilizarea corectă a semnelor ortografice și de punctuație	<i>.Verbul (recapitulare)</i> Modurile verbale. Timpul verbelor. Conjugarea verbelor. Funcția sintactică. Ortografia. <i>Substantivul (recapitulare)</i> Funcția sintactică. Ortografia. <i>Pronumele.</i> Tipurile pronumelui. Funcția sintactică. Ortografia. <i>Adjectivul.</i> Tipurile adjectivului. Gradele de comparație. Funcția sintactică. Ortografia. <i>Numeralul.</i> Clasificarea numeralului. Părțile de vorbire neflexibile: adverbul, prepoziția, conjuncția, particula, interjecția.
4.5 folosirea modalităților variate pentru realizarea expresivității textului	Rezumate, descrieri, caracterizări de personaje, opinii personale.

5. Reprezentări culturale specifice

Competențe specifice	Conținuturi
5.1 identificarea fenomenelor de interculturalitate	Texte populare, cântece
5.2 recunoașterea diversității aspectelor culturale ale etniei (artă culinară, muzică)	Datină, obiceiuri, port, artă populară
5.3 comentarea contribuției personalităților culturii proprii etniei, raportand-o la cultura mamă	Personalități ale culturii ucrainene în context național.

1. Lectura

1.1. Teoria literaturii.

1.1.1. Opera literară. Construcția operei literare. Opere poetice și în proză: opera lirică (poezia, imnul) și opera epică (povestirea, schița). Descrierea în poezie și proză (portretul).

1.1.2. Mijloace artistice. Repetiția. Antiteza. Metafora. Personificarea. Epitet – personificare

1.1.3. Versul. Rima.

1.2. Textul

1.2.1. Texte literare, populare, biblice și nonliterare.

1.2.2. Tipuri de texte: colomeica, cântec popular, povestirea, schița, descrierea, imnul etc.

Temele și textele sugerate:

A. Strunele inimii – colomeica și cântecele de familie și cotidiene (la alegere).

B. Șevcenko – Ucraina, Ucraina – Șevcenko (lirica lui Șevcenko) : ”Dume” (la alegere).

C. Școala și noi – povestire: Ivan Franko “Krasne pysannja”, opera umoristică: Gr. Kvitka – Osnovjanenko “Kupovanyj rozum”

D. Insuflețiți de idealuri – opere lirice (imnul și meditația), P. Ciubenskyi “Sce ne vmerla Ucraina”, Lesea Ucrainka “Pisnja”, ”Nadija”, “Chotila b ja pisneju staty ...” (la alegere)

E. Către oameni - portretul în versuri și în proză (portretul fizic și sufletesc): Stepan Rudanskyi “Nauka”, M. Vovciok “Horpyna”, “Dva syny” (la alegere)

F. Pilde din biblie (la alegere).

G. Râsul nu-i păcat – satira, anecdote, opere umoristice: P. Hlazovei – la alegere, V. Tapovet “Zamkneny kolo” sau “Za vsima myslyvskymy pravelamy”, C. Regus “Heneralskij kasket”.

H. Trăiește-ți viața! – din lirica contemporană a Ucrainei: V. Semonenko “Te znajes scoi ty ljudena”, V. Stus “Hospody hnivu precestoho” (la alegere).

I. Ținutul meu natal – mica antologie a literaturii ucrainene din România (Bucovina, Maramures, Banat și Dobrogea) – patru autori la alegere.

Textele nonliterare: convorbire telefonică, redactare PC (anunț, adresa, e-mail, alcătuirea programului pentru concert, corespondența, cerere, felicitare).

NOTĂ: La fiecare temă se alege textul integral sau un fragment al acestuia, la fiecare tip de operă, pentru consolidarea celor învățate. La acestea se adaugă și textele nonliterare. Se va evita supraîncărcarea. Operele literare vor fi citite individual de elevi. Lista dată este orientativă pentru autorii de manuale, ceea ce oferă posibilitatea ca aceștia să aleagă și alte texte care să corespundă valoric, estetic și formativ.

CLASA A VIII-A

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Receptare a mesajului oral

Competențe specifice	Conținuturi
1.1 identificarea elementelor de cultură și civilizație maternă în diferite texte nonliterare audiate	Organizarea mesajului dialogat. Elementele verbale și nonverbale. Monologul.
1.2 înțelegerea semnificației generale a mesajului oral, sesizând progresia și coerența ideilor exprimate	Stiluri funcționale: artistic, publicistic, oficial administrativ, tehnico-științific și colocvial,
1.3 sesizarea adecvată a elementelor lexicale utilizate la scopul mesajului ascultat	Cunoașterea sensului denotativ și conotativ al cuvintelor. Folosirea corectă a cuvintelor în context.
1.4 sesizarea particularităților lexicogramaticale ale unui mesaj ascultat	Noțiuni de fonetică. Aplicații. -pronunțarea corectă. Accentul. -scrierea corectă -folosirea corectă a semnelor de punctuație
1.5 manifestarea toleranței față de opiniile diferite exprimate de interlocutori și față de argumentele ascultate	Realizarea următoarelor acte de vorbire: susținerea argumentată a unui schimb direct, exprimarea unei atitudini și formarea unei atitudini critice.

2. Exprimarea orală

Competențe specifice	Conținuturi
2.1 construirea unui discurs oral pe o temă dată	Enunț, mesaj, idee și dialog.
2.2 utilizarea în mod nuanțat a categoriilor lexicale într-un mesaj oral	Sinonimie, antonimie, omonimie și polisemie
2.3 utilizarea corectă a relațiilor sintactice în textele orale proprii	Relații sintactice în propoziție și frază. Acordul.
2.4 îmbinarea corectă a elementelor verbale cu cele nonverbale în cadrul mesajului oral	Organizarea mesajului dialogat. Elementele verbale și nonverbale. Regulile dialogului. Monologul.
2.5 captarea și să menținerea atenției interlocutorului prin modul de prezentare a mesajului	Interlocutorul. Elemente verbale și nonverbale.

3. Receptare a mesajului scris

Competențe specifice	Conținuturi
:	
3.1 înțelegerea unui text literar sau nonliterar, pornind de la cerințe date	Structura textului: subiectul, momentele subiectului. Figurile de stil.

Competențe specifice	Conținuturi
3.2 identificarea genului și operei literare cărora le aparține textul receptat prin lectură	Texte literare-populare și culte.
3.3 identificarea valori etice și culturale într-un text, exprimându-și impresiile și preferințele	Texte literare. Genuri și specii. Particularități lexicogramaticale.
3.4 sesizarea valorii expresive a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului	Lexicul. Cunoașterea sensului denotativ și conotativ al cuvintelor. Folosirea corectă a cuvintelor în context. Retroversiuni. Utilizarea corectă a derivatelor și compuselor. Sinonimia, antonomie, omonimie, polisemie.

4. Exprimarea scrisă

Competențe specifice	Conținuturi
4.1 redactarea de texte diverse, adaptându-le la situația de comunicare concretă	Texte literare, populare și culte. Texte nonliterare. Textul umoristic (anecdota, glumă). Scrierea funcțională. Redactarea unei invitații, cereri, curriculum vitae etc
4.2 utilizarea în redactarea unui text a propriilor cunoștințe de morfosintaxă, folosind adecvat semnele ortografice și de punctuație	Noțiuni de morfologie. Aplicații. Folosirea corectă a formelor flexionare (declinarea, conjugarea, formele de singular – plural). Acordul: adjectiv – substantiv și alte tipuri de acord Noțiuni de sintaxă. Propoziția, clasificarea propozițiilor. Relațiile sintactice în propoziție. Acordul în cadrul propoziției. Fraza. Textul.
4.3 redactarea unui text argumentativ	Susținerea argumentată a unui schimb direct de opinii; Exprimarea atitudinii personale.

5. Reprezentări culturale specifice

Competențe specifice	Conținuturi
5.1 compararea elementelor de cultură și civilizație maternă cu elemente de cultură și civilizație cu care vine în contact	- Elemente de cultură și civilizație (folclor, muzică, port etc.)
5.2 comentarea contribuției personalităților culturii propriiei etnii raportand-o la cultura națională romană	- Mari personalități ale etniei ucrainene. Pictura ucraineană. Muzica ucraineană.

1.Lectura

1.1.Teorie literară.

1.1.1.Structura operei literare – subiectul , momentele subiectului .

1.1.2.Figurile de stil (actualizare): inversiune , repetiție , invocație , interogație și exclamație retorică , antiteza.

Tropii: epitet, comparație, metafora, personificare, alegorie, hiperbola.

1.1.3.Versificația (actualizare):ritm, rima.

1.1.4.Genuri si specii (actualizare): genul epic, liric, dramatic.

1.2.Textul

1.2.1.Texte literare-populare și culte – aparținând diferitelor genuri si specii.

Texte sugerate

A.Literatura ucraineană modernă (privire generală)

Literatura sec.al XVIII-lea

1.Grigorij Skovoroda: fabule “Holova i tulub”, “Bdjola i sersenj”. Pilde (la alegere).

2.I. Kotljarevskyj “Eneida” –partea a III-a

Literatura sec.al XIX-lea (privire generală)

1.Poezia: T. Șevcenko:”Kavkaz”, “I vyris ja na ciujeni”, “Reve ta stohne Dnibr syrokij” (“Prycynna”).

2.Proza: V. Stefanyk – povestiri si nuvele la alegere.

I. Franko “Dobryj zarobok (sau altele la alegere).

Literatura sfarsitului sec. al XIX-lea si inceputul sec.al XX –lea (privire generală)

1. Proza:O.Kobyljansjka “Roji” (poem in proză)

2. Poezia: V. Sosiura “Ljubitj Ucrajinu” (sau alte poezii la alegere)

3. Teatru : L. Ucrainka “Lisova pishnja” – dramă- feerie (fragment la alegere).

B. Literatura ucraineană contemporană (privire generală).

1.Scriitori din Ucraina: O. Vysnja, V. Symonenko, D. Pavlyciko, V. Stus, I. Draci, L. Kostenko (la alegere)

2.Literatura ucraineană din Romania: C. Reguș, I Lucan, S. Tcaciuc, V. Clem, I.Rakocea, N.Corsiuc, M Mihailiuc, I. Covaci, I. Negriuc etc (la alegere)

C.Literatura populară (privire generală)

1.2.2.Texte nonliterare (afișul, anunțul, publicitatea), textul umoristic scurt (anecdota, gluma)

III. STANDARDE CURRICULARE DE PERFORMANȚĂ

La sfârșitul ciclului gimnazial elevii vor ști:

- 1.Să exprime opinii personale – atitudini critice în situații de comunicare diferite
- 2.Să reformuleze un enunț, mesaj, idee, dialog, conținutul textului citit/ audiat/ scris.
- 3.Să recunoască și să utilizeze sensurile denotative și conotative ale cuvintelor.
- 4.Să recunoască greșelile de limbă populară (limbaj vorbit) și să utilizeze limba literară (standard).
- 5.Să utilizeze dicționare explicative, bilingve în activități independente, fie la școală.
- 6.Să manifeste interes față de lecturile suplimentare independente.
- 7.Să alcătuiască scurte texte – dialog, monolog, texte speciale (compuneri literare, nonliterare, artistice)
- 8.Să aplice în mod creator cunoștințele acumulate, la limba ucraineană, în practica vieții de zi cu zi.
- 9.Să posede noțiuni elementare de cultură și civilizație ale propriei etnii.
- 10.Să descopere, să păstreze și să perpetueze elementele specifice culturii ucrainene (tradiții și obiceiuri populare)
- 11.Să descopere semnificația tradițiilor și obiceiurilor altor etnii din România.